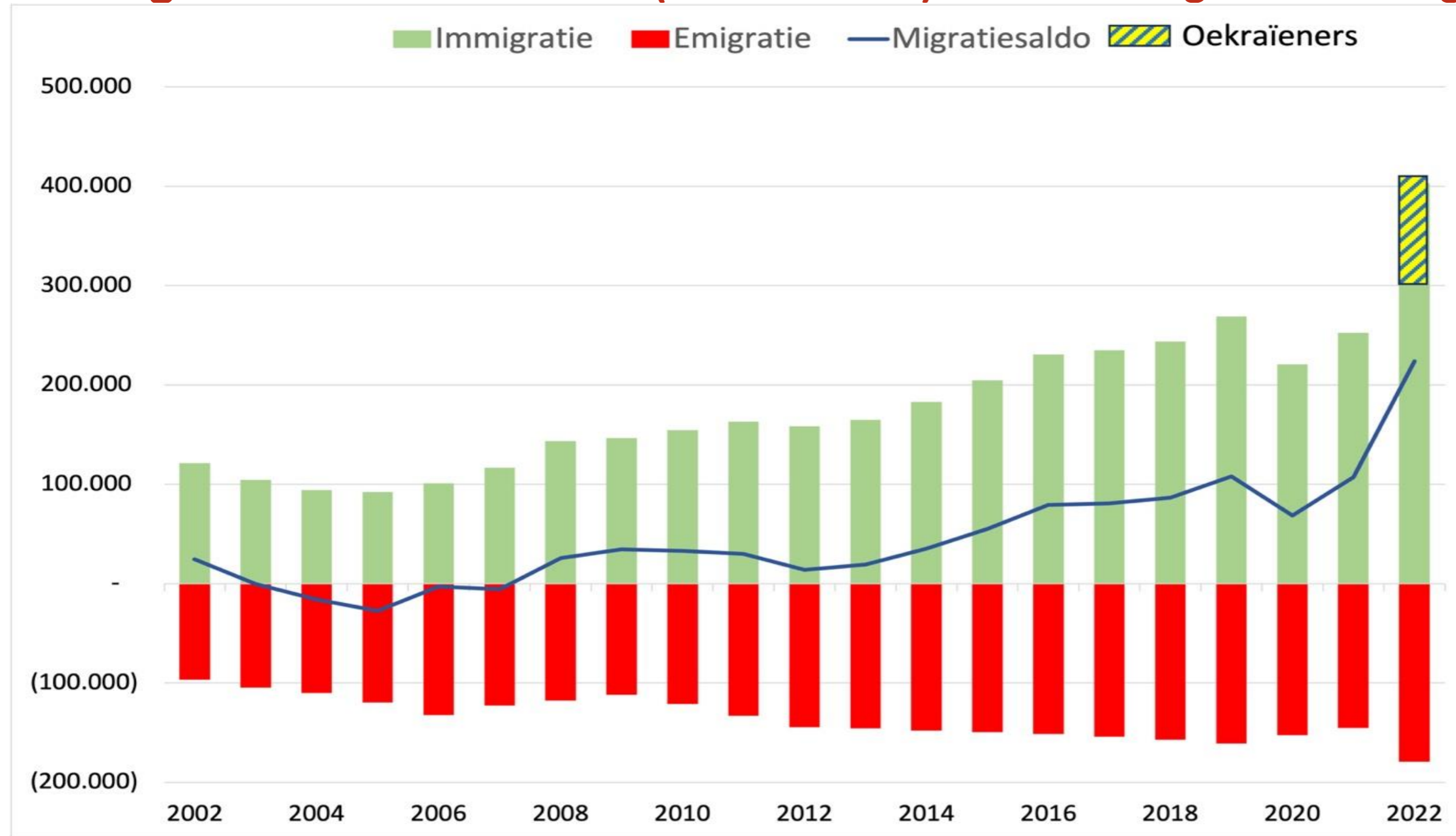

Paul Minderhoud

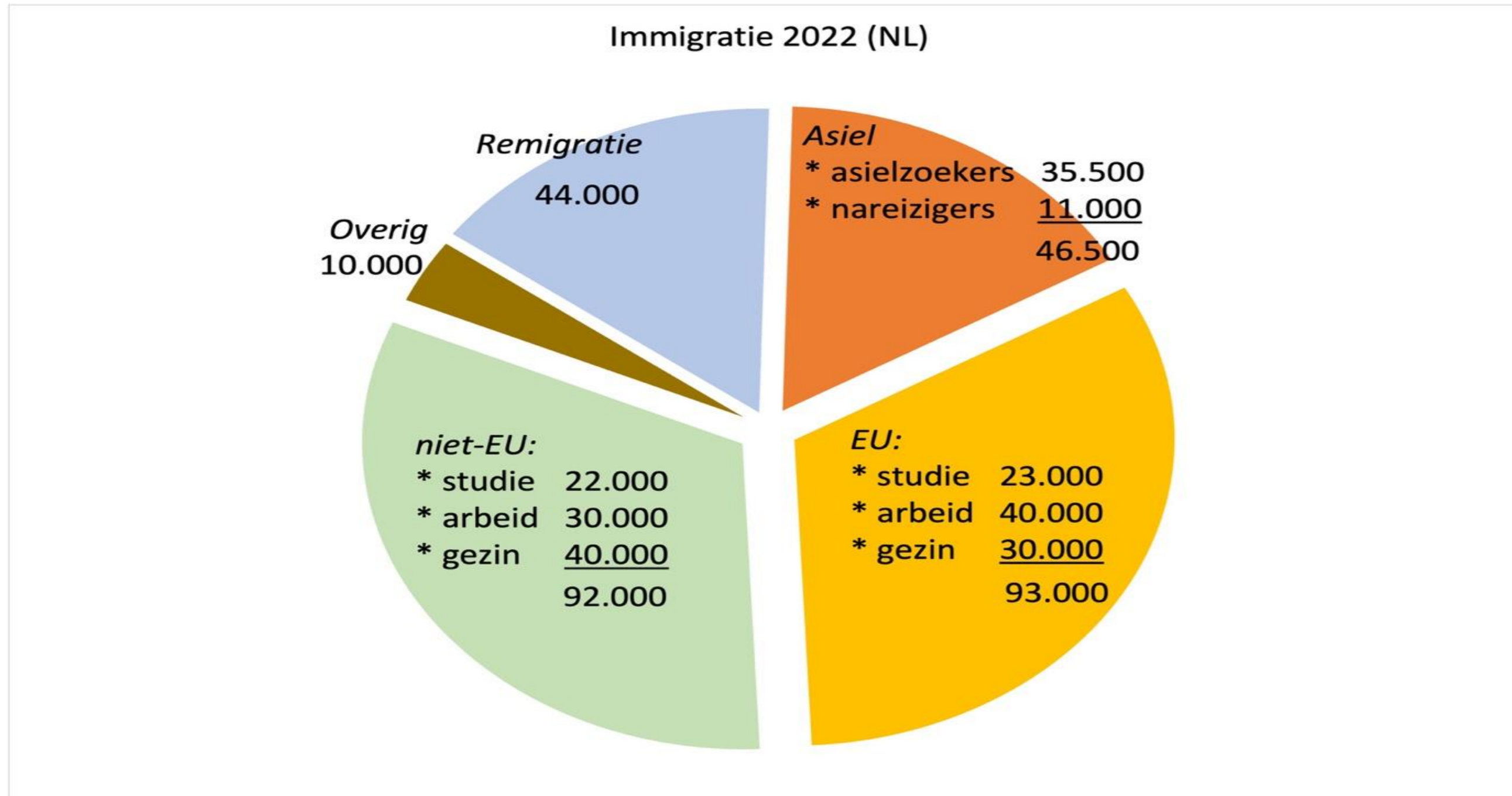
Arbeidsmigratie: een zegen of een bedreiging voor Nederland?

Het migratiesaldo: het verschil (in Nederland) tussen immigratie en emigratie

Grafiek 1, bron: bewerking van gegevens uit Statline (CBS) en Staat van Migratie 2023

Immigratie naar Nederland in 2022

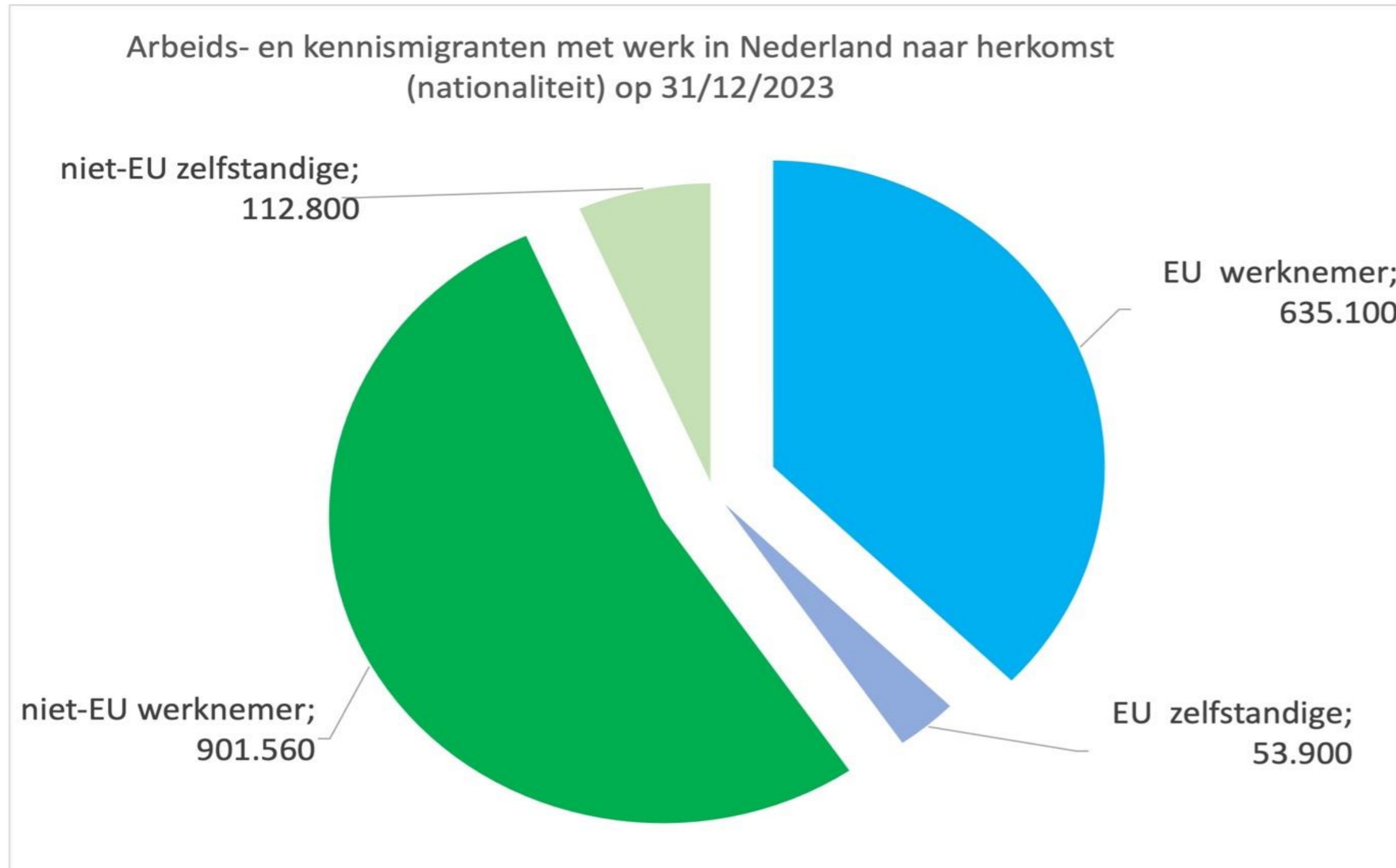

Grafiek 2, bron: bewerking van gegevens uit Statline (CBS) en Staat van Migratie 2023

1, 7 miljoen migranten werkzaam in Nederland eind 2022

- Uit de Migrantenmonitor 2022 blijkt dat er eind 2022 zo'n 1,7 miljoen migranten in NL werkzaam zijn: bijna 700.000 uit andere EU-lidstaten en 1 miljoen uit landen van buiten de EU. De meest voorkomende landen van herkomst zijn: Polen (223.000), Turkije (80.000), Duitsland (70.000), Roemenië (67.000); België (45.000); Oekraïne (41.000); en het VK (31.000). In grafiek 3 (volgende slide) is de samenstelling van de groep werkende migranten in Nederland weergegeven, met een onderscheid naar herkomstland van binnen de EU of daarbuiten, en naar soort baan: zelfstandige of werknemer. In vijftien jaar tijd is het aantal arbeidsmigranten verviervoudigd.

Migranten werkend in Nederland op 31/12/2023

Hoe het allemaal is begonnen

- Binnen EU geldt het beginsel van vrij verkeer van werknemers (artikel 45 VWEU) en vrij verkeer van personen (artikel 21 VWEU) voor EU onderdanen
- Maar ook vrij verkeer van diensten (artikel 56-57 VWEU). Detacheringsconstructie
- In 2004 en 2007 vond een grote uitbreiding van de EU plaats met 12 Lid Staten voornamelijk vanuit Centraal en Oost Europa
- Aantal arbeidsmigranten uit deze landen in Nederland is sinds 2004 verveelvoudigd.
- 2004: verwachting op termijn 40.000
- 2020: naar schatting minimaal 400.000 tot 500.000
- 2024: meer dan 800.000. Schatting want slechte registratie
- Vooral afkomstig uit Polen, Roemenië en Bulgarije

De grootste problemen

- Veel arbeidsmigranten werken via (malafide) uitzendbureaus. Er zijn er meer dan 14.000
- Uitzendbureaus werven arbeidsmigranten in de landen van herkomst met het aanbod van een totaalpakket dat alles (reis, huisvesting, zorgverzekering, bsn) omvat wat nodig is om in Nederland te kunnen werken. Zorgen vaak ook voor begeleiding op werkvloer
- NL arbeidsrecht laat vele contractvormen toe. Voor uitzendcontracten heeft wetgever verschillende uitzonderingen op het reguliere arbeidsrecht geformuleerd. Daardoor hebben uitzendkrachten een minder sterke rechtspositie hebben dan werknemers die in dienst zijn bij de onderneming waar ze feitelijk werken
- Koppelverkoop. Bij verlies aan baan ook verlies huisvesting en zorgverzekering
- Slechte en dure huisvesting. Veel kamerbewoning. Private huisjesmelkers
- Gemeenten willen of kunnen geen reguliere huisvesting regelen
- Geen goede registratie: veel inschrijvingen via RNI in plaats van BRP
- Gebrekkige zelfredzaamheid, taalbarrière, angst
- Onvoldoende toezicht op misstanden op de werkvloer. Inspectie SZW heeft te weinig middelen

Met name de vleesverwerkende industrie komt veelvuldig slecht in het

Werken in het vlees - wie klaagt wordt ontslagen, of mishandeld

Arbeidsmigranten Uitzendbureau Reyhan heeft een slechte reputatie. Het zou liegen over hoge salarissen, buitenlandse uitzendkrachten slecht huisvesten. Een manager werd onlangs veroordeeld voor mishandeling.

🔊 Martin Kulper, Bram Endedijk & Mark Middel 🕒 17 januari 2022 📖 Leestijd

Hoe Roemenen onder barre omstandigheden werken in Nederlandse slachthuizen

Vleesbedrijven Roemenen die in de slachthuizen werken, leiden een bestaan van onbetaalde overuren, slechte huisvesting en een verstikkende angstcultuur. „We voelen ons behandeld als moderne slaven.“

🔊 Bram Endedijk & Mark Middel 🕒 27 mei 2020 📖 Leestijd 6 minuten

▲ Het nu gesloten slachthuis van Vion in Apeldoorn. © ANP

Velps uitzendbureau opnieuw in beeld bij slachterijsoap: te volle busjes Apeldoorn deels gevuld met medewerkers Horizon Groep

VELP - Een deel van de busjes met arbeidsmigranten die vandaag door de [politie aan de kant gezet zijn](#), was gevuld met medewerkers van de Horizon Groep in Velp. Dat uitzendbureau komt de laatste tijd vaker in het nieuws vanwege coronabesmettingen.

Albert Heller 27-05-20, 19:13 Laatste update: 27-05-20, 19:39

Rapport Geen Tweederangsburgers van Commissie Roemer

Geen tweederangsburgers
Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan

Rapport Geen Tweederangsburgers van Commissie Roemer:

- Rapport van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten 30 oktober 2020
- Betere beheersing uitzendsector
- Loskoppelen werk en wonen
- Zicht op arbeidsmigratie
- Meer en betere huisvesting
- Gezondheid en welzijn verbeteren
- Betere handhaving en toezicht
- Institutionele inbedding arbeidsmigratie

Ondertussen in Brussel

- Naast problematiek EU arbeidsmigranten nu ook commotie in NL over 2022 plannen van de Europese Commissie om ook tijdelijke arbeidskrachten uit derdelanden te werven.
- Bedoeling eerst mensen uit Marokko, Tunesië en Egypte te werven, later misschien ook andere landen.
- **De voorstellen van de Europese Commissie ten aanzien van toelating van niet EU arbeidsmigranten:**
- Zogenoemde 'talentenpartnerschappen' aangaan met derde landen. In eerste instantie gaat het om Egypte, Tunesië en Marokko. Later moeten er met meer landen afspraken worden gemaakt over legale migratie en het beperken van illegale migratie.
- Opzetten van een talentendatabase waar de vraag van Europese werkgevers snel gekoppeld kan worden aan het aanbod van een werknemer in een land van buiten de EU.
- Versoepeling en vereenvoudiging van aanvraagprocedures inzake tewerkstelling
- Verruiming van de mogelijkheid van een niet EU arbeidsmigrant om van baan te wisselen en binnen de EU te reizen.

Deltaplan Grip op Arbeidsmigratie van Segers 16 januari 2024

- Ook hij doet een oproep om strenger te handhaven op malafide uitzendbedrijven. Net zoals ook al door de Commissie Roemer werd geadviseerd, omdat arbeidsmigranten nog te vaak uitgebuit worden of geen fatsoenlijke huisvesting hebben
- Segers pleit daarnaast voor een vakkrachtenregeling voor arbeidsmigranten van buiten de EU. Om dit in goede banen te leiden wordt een **'oranje kaart'** geïntroduceerd. De oranje kaart is een gecombineerde vergunning voor verblijf en arbeid in Nederland. Arbeidsmigranten met een oranje kaart mogen hier slechts tijdelijk verblijven en zij mogen hun gezin niet over laten komen naar Nederland
- In het verlengde hiervan ligt een voorstel om: personeelstekorten in de zorg verlichten door de inzet van verplegend personeel van buiten de EU, met name Indonesië. Nederland is niet het enige land dat zorgmedewerkers probeert te werven. Om de concurrentie met andere wervingslanden aan te gaan zal Nederland dus een aantrekkelijk aanbod moeten doen.
- Een vierde oplossing concentreert zich op de huisvesting van arbeidsmigranten. Zij verdienen een fatsoenlijke plek om te wonen. Segers roept daarom op om het eenvoudiger en sneller mogelijk te maken om tijdelijke woonruimte te realiseren voor arbeidsmigranten. Segers vindt dat gemeenten verplicht moeten worden om binnen hun arbeidsmarktregio voor tenminste 70% van de in die regio werkzame arbeidsmigranten adequate tijdelijke huisvesting te regelen. Daarbij kan natuurlijk de hulp van private marktpartijen worden ingeschakeld

Rapport Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050

- **Gematigde bevolkingsgroei beste voor behoud brede welvaart, aldus Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050**
- Brede welvaart gaat in essentie over het welzijn van mensen. Het is een maatstaf voor alles dat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid.
- De staatscommissie bepleit daarom het vormgeven van een gematigde groei van de bevolking naar 19 à 20 miljoen mensen in 2050 om de druk op de woningmarkt, de zorg en het onderwijs het hoofd te bieden en economische groei te ondersteunen. Hiervoor is een consistente langetermijnvisie en aanpak over meerdere kabinetsperioden heen nodig, waarbij de inzet op een kwalitatief hoogproductieve economie en brede welvaart centraal staat. Daarbij horen nationale en internationale politieke keuzes over gewenste, langjarige bandbreedtes voor arbeids-, gezins-, asiel- en studiemigratie.

Keuze voor hoogopgeleide of laagopgeleide arbeidsmigranten

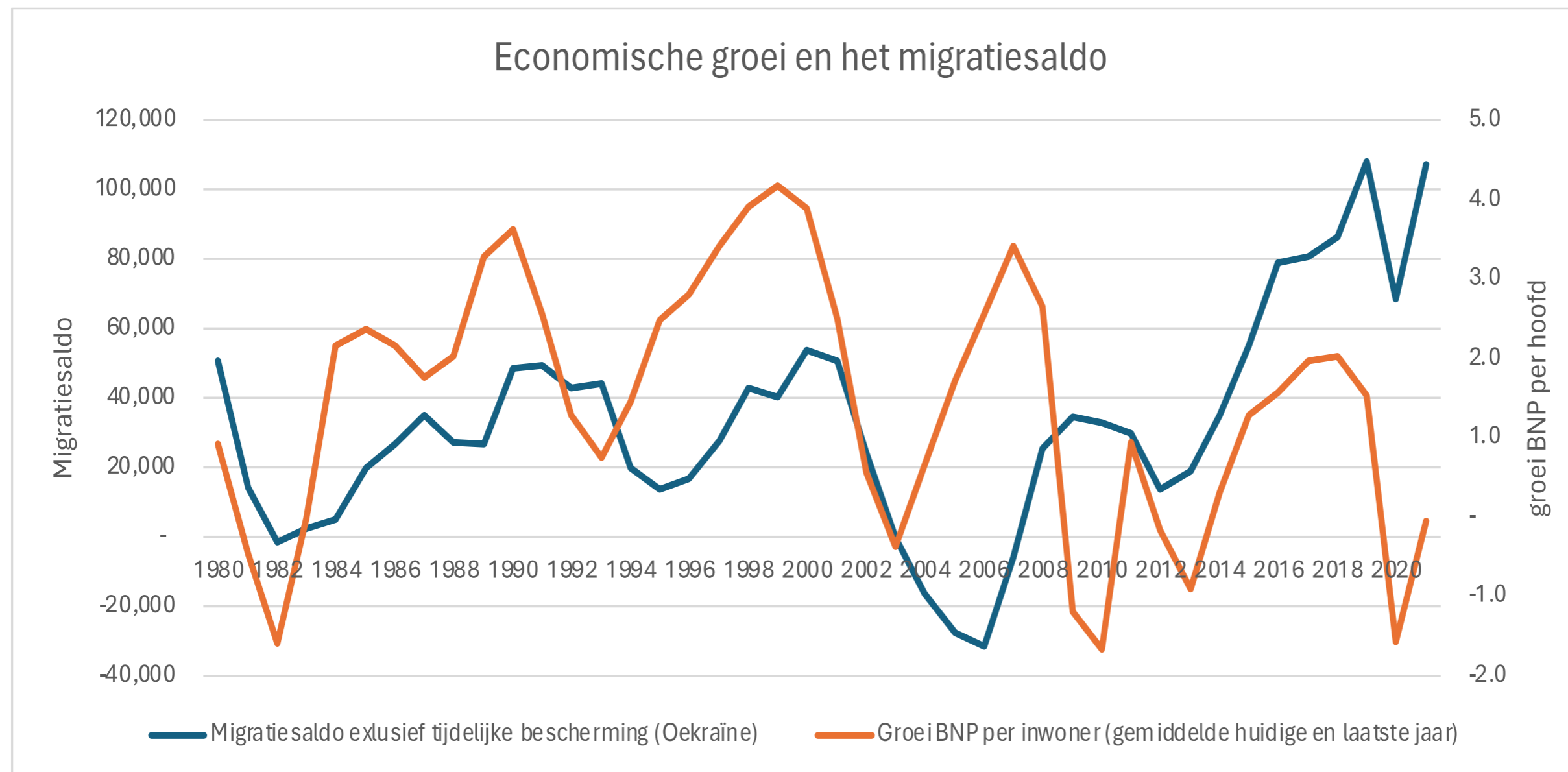

Wat doen we met ASML

- Een aantal ondernemingen waren in maart 2024 van mening dat het ondernemersklimaat in ons land niet meer is wat het was en dreigden politiek Den Haag met een vertrek
- Dit heeft tot de zogenaamde operatie Beethoven geleid. Het rijk en de regio gaan samen 2,5 miljard investeren in de toekomst van ASML en Brainport. Een groot deel daarvan – 1,7 miljard – komt van het kabinet. Het geld is bedoeld voor talentontwikkeling, het bouwen van huizen en het aanleggen van infrastructuur. Ruim een miljard zou volgens het Eindhovens Dagblad besteed worden aan het openbaar vervoer.
- Waar geen duidelijkheid over kwam was of het voorstel om het belastingvoordeel dat kennismigranten/expats nu hebben te versoberen terug zou worden gedraaid.
- Door de 'expatregeling' betalen expats en kennismigranten in ons land geen belasting over de eerste 30 procent van hun inkomen in de eerste 5 jaar dat ze hier zijn. Ruim 90.000 personen in Nederland maken gebruik van deze regeling, blijkt uit een onderzoek van [EU Tax Observatory](#) dat deze week is verschenen
- Regio Arnhem/ Nijmegen heeft zich inmiddels ook bij het rijk gemeld voor een vergelijkbare constructie en noemt die Operatie Chopin
- VVD lijnrecht tegenover NSC op dit punt

Relatie economie en arbeidsmigratie

- De omvang van de migratie hangt niet af van het migratiebeleid, maar van de Nederlandse economie. Migratie-expert Hein de Haas heeft dat onlangs nog aan de formerende partijen uitgelegd. Krapte op de arbeidsmarkt is de belangrijkste oorzaak van de grote vraag naar arbeidsmigranten. Streng toelatingsbeleid lost dat niet op. Krimp van de economie wel, maar daar zijn niet veel politici voorstander van.

Stand van zaken vier jaar na Roemer

- Vanaf januari 2026 komt er een nieuwe **toelatingsstelsel** met als doel om malafide uitleners op de arbeidsmarkt te weren. Het toelatingsstelsel heeft een tweeledige doelstelling: het verbeteren van de positie van ter beschikking gestelde arbeidskrachten, in het bijzonder die van arbeidsmigranten, en het waarborgen van een gelijk speelveld voor alle in- en uitleners.
- Er worden nu stappen gezet om de **registratie van arbeidsmigranten** te verbeteren. Zo komt er beter zicht op wie er in Nederland verblijven en waar. Sinds vorig jaar zijn **de aantallen van tijdelijke verblijfadressen** per gemeente inzichtelijk gemaakt.
- Verschillende wetten, zoals [de Wet versterking regie op de volkshuisvesting](#) en [de Wet goed verhuurderschap](#), moeten een bijdrage leveren aan meer en kwalitatief goede huisvesting voor arbeidsmigranten. Onderdeel van de Wet goed verhuurderschap is bijvoorbeeld dat de huurovereenkomst los van de arbeidsovereenkomst moet worden aangeboden.
- Sinds 1 juli 2023 zijn **contracten voor werk en wonen gescheiden**. Maar het is nog wel mogelijk om maximaal een kwart van het bruto minimumloon in te houden voor de woonruimte.
- Er zijn concrete plannen om arbeidsmigranten beter op een laagdrempelige manier van **informatie, hulp en dienstverlening** te voorzien. Het doel is om dit soort informatiepunten op te zetten in het hele land

Noodkreet arbeidsinspectie

- **Arbeidsinspectie slaat alarm: ‘Nederland kan meer arbeidsmigranten niet aan’**
- De Nederlandse Arbeidsinspectie protesteert met klem tegen het kabinetsbeleid om te streven naar de komst van meer arbeidsmigranten. De woningmarkt kan het op geen enkele manier aan, er is te veel uitbuiting en de druk op het onderwijs is te groot.
- De Arbeidsinspectie pleit in het algemeen voor ‘stabilisatie’ van de bevolkingsomvang en een fundamentele heroriëntatie op het fenomeen ‘arbeid’ in Nederland.
- Legale arbeidsmigratie is problematisch, want dat verdienmodel leunt op „geanonimiseerde bulkarbeid”, onderstreept de inspectie al jaren. Werkgevers vergroten hun winst met goedkoop buitenlands personeel, de kosten zijn voor de migranten zelf en de samenleving: druk op woningen, onderwijs en natuur, aldus de inspectie.

Hoofdpijnen akkoord Hoop, Lef en Trots

- De aanbevelingen van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten ('rapport Roemer') worden uitgevoerd.
- Malafide uitzendconstructies worden hard aangepakt. De uitzendbranche en wervingsbureaus worden gereguleerd door een toelatingsstelsel (WTTA).
- Arbeidsmigranten van buiten de EU, met uitzondering van kennismigranten, worden tewerkstellingsvergunningplichtig. De Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) gaat, ook op deze groep, extra handhaven.
- Werkgevers van arbeidsmigranten worden verantwoordelijk voor overlast en kosten van arbeidsmigranten zonder reguliere huisvesting (shortstay en midstay). Zij moeten daarvoor afspraken maken met gemeenten waarin hun werknemers short- en midstay worden gehuisvest. Bevorderd wordt dat medeoverheden meer ruimte laten voor huisvesting op het eigen terrein van de werkgever.
- Bij langdurig verblijf krijgen werkgevers ook een verantwoordelijkheid voor het leren van de Nederlandse taal door deze werknemers.
- Bezien wordt of en zo ja, welke fiscale voordelen onder de extraterritoriale kostenregeling (ETK-regeling) worden versoberd
- Nederland zet met betrekking tot arbeidsmigratie in op inperking van het vrije verkeer van personen binnen de EU indien en voor zover uitbreiding van de EU aan de orde wordt gesteld.
- De 'kwalificatie-eisen' van de kennismigrantenregeling zullen aangescherpt/verhoogd worden.

Slot interview Karien van Gennip in NRC 25 mei 2024

- Arbeidsmigranten zijn kwetsbaar in Nederland. Ze werken veelal via uitzendbureaus in de tuinbouw, distributie en vleesverwerkende industrie op flexibele contracten. Vaak is de werkgever ook de huisbaas, dus [verliest de arbeidsmigrant bij ontslag ook de woning](#).
- Inmiddels zijn [drie op de vijf mensen die op straat slapen arbeidsmigrant](#), constateerde het Leger des Heils onlangs. In totaal zijn duizenden arbeidsmigranten in Nederland dakloos. Doorgaans hebben zij geen zorgverzekering en zien ze bij ziekte pas [in een laat stadium een arts](#). Sommigen overlijden aan aandoeningen die voorkomen hadden kunnen worden, als ze niet op straat hadden geleefd.
- Het is goed dat de partijen door willen met het arbeidsmarktpakket om de doorgeslagen flexibilisering aan te pakken, met de aanbevelingen van Roemer en het toelatingsstelsel voor uitzendbureaus. Maar wat ik wel mis in het akkoord is een visie op de economie. Je moet op een gegeven moment nadenken over de vraag waar je wilt blijven groeien en waar je minder hard wilt groeien.